

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Vtrùm census temporalis poßit emi minoris, qu`m sint omnes pensiones
simul iunctæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

aliud transferatur, manet tamen obligatio personalis; quia hypotheca datur in securitatem alterius debiti, maxime personalis. Itaque dicere rem subiecta censui esse hypothecam pro censu, est omnes census facere personales. Quod confirmatur ex constitutione Pij V. Martini V. & Calixti III. de quibus inf. dub. 12. ubi expresse requiritur hæc conditio tamquam intrinseca censui reali, ut perente re, pereat etiam pro rata ipse census.

36 *Vfus hypotheca in censu reali.*
Notandum Secundò, In census realis irredimibilis emptione posse hypothecam exigi, sed hæc hypotheca nullum habebit vltim, si res censui subiecta pereat; solumque ad hoc seruiet, ut si forte debitor census nolit (re censui subiecta permanente salua) soluere pensiones, possit vendi hypotheca, ut ex ea solutio petatur.

Census pecuniarius irredimibilis.
Notandum Tertio, non solum fructuarium, sed etiam pecuniarium censum irredimibilem, posse in re fructifera fundari. ratio est, quia non tantum res illa quam ager profert, censetur fructus eius, sed etiam pecunia illi æquivalens. sicut fructus domus, non solum est vltus & habitatio, sed etiam pretium vltus. vnde sicut dominus agri non solum ius habet ad agri segetem, sed etiam ad pretium ex segete capiendum, ita hoc ius vendere alteri in perpetuum potest.

37 *Census personalis irredimibilis licitus.*
Dico Secundò, Etiam emptio redditus personalis irredimibilis est licita, est pretium sit minus quam pensiones sperate. colligitur ex Medina, & Soto supra. Probatum Primò, Quia minor est species vltura in hac emptione, quam in emptione census personalis redimibilis, cum nulla sit spes recuperandæ sortis. ergo si hic emi potest pretio minore quam sint omnes pensiones sperate, etiam ille potest. Secundò, Quia certum est, hominem sibi posse talem obligationem imponere, quæ ad heredes transeat secundum hereditatis facultates: atqui hæc obligatio communi hominum iudicio est certo pretio æstimabilis, v. g. 30. aureis in singulos; cum tamen plures sperentur recipiendi intra annos 40. Confirm. quia si vir aliquis opulentissimus tale onus sibi suisque posteris in perpetuum imponeret, illudque publice venale proponeret, nemo tantum offerret, nec tanti illud æstimaret, quanti omnes pensiones, si presentes essent; sed longè minoris: atqui pretia rerum & iurium ex communi hominum æstimatione pendunt. Tertio, Census realis irredimibilis pretium minus est, quam sint pensiones sperate: atqui sæpè fit ut census reales sint multò meliores & securiores quam personales: ergo etiam pretium iustum personalis irredimibilis minus est, quam omnes pensiones sperate.

38 *Census realis cum pacto asscuracionis non est minoris precij, quàm personalis irredimibilis.*
Nec obstat, quòd pretium census personalis irredimibilis maius esse debeat, quam pretium census realis irredimibilis nuda considerati, eò quòd venditor ibi maius onus sustineat: (et si enim omnia eius bona pereant, non tamen perit obligatio huius census, cum sit personalis; sed tantum confopitur, donec melior fortuna obtigerit) quia si census realis annexum habeat pactum asscuracionis, non est minore pretio dignus, quam census personalis perpetuus: atqui pretium eius tunc est minus quam pensiones sperate; ergo etiam pretium census personalis.

39 *Obiectio.*
Dices, Nullum potest dari pretium censui irredimibili æquale: ergo eius emptio est iniqua. Antecedens probatur, quia si des 24. vel 25. vel

etiam 30. in singula, intra totidem annos habebis sortem, & reliqua supra sortem accipies. Imò quantumvis fors sit magna, decursu annorum superabitur pensionibus.

Respond. Non emi ipsas pensiones, sed ius ad pensiones, quod communi hominum æstimatione æquualet certæ summæ pecuniæ præsentis, vnde non refert quòd pensiones superent: quia hæc sunt instar fructuum illius iuris, quod primò & principaliter emitur, & cuius pretium vel lege publica, vel communi hominum æstimatione statuitur: alioquin non liceret emere agrum certo pretio, quia fructus agri intra aliquot annos pretium superabunt. neq; censum realem irredimibilem, ob eandem causam; nam aliquot annis pensiones superabunt pretium. id tamen est contra praxim orbis, & communem sententiam DD.

DUBITATIO VI.

Utrum census temporalis possit emi minoris, quam sint omnes pensiones simul iunctæ.

Notandum est, temporalem dici, qui ad certum vel incertum tempus constitutus est, in cuius termino sponte extinguitur, forte non refusa.

Resp. & Dico Primò, Qui ad incertum tempus constitutus est, (ut est omnis vitalitius) emi potest pretio, quod minus sit quam pensiones sperate, est communis sentent. DD. Gabr. in 4. d. 15. q. 12. art. 3. dub. 2. Maioris ibid q. 34. concl. 2. Medina de vltura, q. 14. Couarr. lib. 3. variat. c. 7. n. 3. & 4. & aliorum. Probatum Primò, Quia quòd pensiones simul iunctæ superent sortem, id est fortuitum. sicut enim possunt superare, ita etiam superari, esseq; minores sorte; cum valde incertum sit, an tot annos sit victurus is, super quem constitutus est. Nec obstat, quòd interdum multò probabilius sit esse diutius victurum, ac proinde plures pensiones persolutorum: quia non emuntur pensiones, sed ius ad illas exigendas: quod ius minoris longè valet, quam pensiones presentes; tum ob commoditatem pecuniæ præsentis; tum quia multis modis tanto tempore fieri potest, ut nihil ex eo possit percipi. Secundò, Quia census vitalitius est res quedam æstimabilis communi hominum iudicio, certo pretio; quod ferè semper minus est quam pensiones sperate; (nemo enim emeret censum, nisi id speraret;) atqui res omnis vendibilis, iuste emi potest pretio, quo communitè æstimatur; ergo.

Notandum autem, hoc pretium, si census sit ad vitam vnus ætate florentis, alibi esse octonum, alibi septennum nummum in singulos; si ad vitam duorum, denum. quod enim in quavis Prouincia lege vel communi æstimatione est taxatum, præsumendum est esse iustum pretium, nisi contrarium sit euident.

Dico Secundò, Probabile etiam est, cum, qui ad certum tempus constitutus est, v. g. ad 10. vel 20. annos, posse minoris emi. v. g. si quis velle vendere pensionem 10. aureorum in decennium, probabile est licere emere 90. Tener hoc Conradus q. 79. & 80. Couarr. cap. illo 7. nu. 4. Caietan. v. Vltura, sub finem. Nauarr. cap. 17. num. 230. & commentario de vlturis num. 71. ubi indicat, centum aureis posse emi pensionem annuam 10. aureo-

Cc reo-

reorum ad annos 15. & quidem si sit census realis, non videtur dubium, sicut enim emi potest ius percipiendi fructus seu emolumenta ex re fructifera alterius in perpetuum, ita etiam ad certum annorum numerum. quod ius semper æstimatur minoris, quam emolumentum speratum, si præsens esset. Confirmatur, quia alioquin plus valeret census temporalis quam perpetuus. nam census perpetuus redimibilis emi potest denis senis nummis in singulos: hoc autem pretio non posset emi census temporalis ad 20. annos. Item census irredimibilis emi potest 30. nummis in singulos. atqui hoc pretio emi non posset census temporalis ad annos 33. quæ omnia per se absurda sunt.

43 *Personalis certi temporis.*
Si autem loquamur de censu personali ad certum tempus, maius est dubium. tamen probabile est licitè emi minoris, ita enim docent Auctores citati. Probatum Primò, Quia alioquin plus valeret census personalis ad annos 17. vel 20. quam reditus personalis, vel realis perpetuus redimibilis, inò quam perpetuus irredimibilis, vt ostensum est.

Secundò, Quia non potest dari sufficiens ratio cur communi hominum æstimatione vel Principum lege non possit iuribus personalibus aliquod certum pretium imponi, spectatis omnibus circumstantiis, quæ communiter solent interuenire, quod pretium minus sit quam res quæ in futurum expectatur. vt enim hoc fiat, commune bonum videtur postulare, vt supra ostensum est.

Obiectio.
Dices, Ergo licitus est hic contractus, do tibi 180. aureos ea lege, vt per 20. annos mihi soluas quotannis 10. hoc autem est absurdum: nam seposito lucro cessante & damno emergente, est accepta vsura: ergo.

44 *Alia ratio emptoris, alia mutui.*
Respond. Si iste intendat emere censum, non erit iste contractus illicitus: quia intendit emere actionem personalem, quæ non plus æstimatur in illa Republ. vt suppono. Si autem intendat solum dare mutuum, erit illicitus: quia mutuum non datur pro iure; sed pro alia re simili in specie, eiusdem valoris. Simile erit, si dicat, Do tibi 180. aureos, vt per 20. annos soluas mihi annuè 10. aureos ex fructibus: nec minus poterit hoc modo palliari vsura, quam illo altero. verum non est magnoperè timendum, ne hac ratione vsuræ inualeant, quia non desunt alij modi multò vtiliores. quamquam censeam omnino dissuadendum, si quis hoc modo vellet contrahere.

DVBITATIO VII.

Vtrum census licitè possit emi minore pretio, aut vendi maiore, quam fuerit ab initio constitutus.

45 *Si habeat pretium à lege.*
Respond. & Dico Primò, Si census ille habeat pretium legitimum à Principe constitutum, non videtur posse emi minore pretio, quam initio fuerit creatus: potest tamen vendi maiore, ratio est, quia taxatur pretium in gratiam venditorum, ne miseri venditores, qui propter inopiam coguntur censum vendere, & emptores rogare, minore pretio cogantur esse contenti: non autem ne maiore possint vendere, si emptorem inueniant. quare cum pretium legitimum consistat

in indiuisibili, non potest minus dari. vnde videmus in Belgio puniri eos, qui census, dum primò creatur, emunt minore pretio quam 16. in singula: non autem eos, qui vendunt maiore, v. g. 18. vel 20. in singula.

Dices, Principis decretum tantum est intelligendum de prima census emptione & constitutione, non autè de emptione secunda vel tertia.

Respond. Negando assumptum, nisi id exprimat: dum enim in genere taxat census pretium, iubendo ne minoris emantur, videtur loqui de omnibus; sicut dum taxatum est pretium frumenti, non solum in prima emptione seruandum est, sed etiam in sequentibus.

Aduerte tamen, in Belgio hoc non seruari: 46
nam passim videmus antiquos census emptos ad rationem 16. in singula, multò minore pretio vendi, Principe sciente nec contradicente: vnde videtur hac in parte consuetudo legi derogasse. Inò quibusdam locis ne in prima quidem constitutione pretium legitimum seruetur. emunt enim ad rationem 15. vel 14. vel etiam 12. in singula. quod quia permittitur à Principe, seu Concilio, non auiam condemnare; merito tamen deberet prohiberi. sed non multi inueniuntur emptores, quia solutio maligna.

Dico Secundò, Si census non habeat pretium legitimum, vel si illud passim non seruetur, potest 47
emi minore pretio, quam initio fuerit constitutus. ratio est, quia pretium vulgare non consistit in indiuisibili. vnde quod primò emptum est pretio summo, sæpè postea veditur pretio infimo. Accedit, quòd quando multi sunt emptores, qui quarunt census, pretium possit augeri; sicut è contrario, quando multi sunt venditores, & pauci emptores, minuitur, vt experientia in Belgio ab anno 1585. vsque ad præsentem, qui est 95. docuit.

Hinc sequitur, seposita lege positua, posse ab 48
initio iniri pactum, vt si venditor velit redimere, teneatur redimere eo pretio, quo tempore redemptionis æstimabitur, & quo aliis tunc vendi posset. quòd si moraliter certum sit plus valiturum, eò quòd hypotheca erit melior, vel quia plures erunt emptores, potest etiam pacisci vt plus redimatur. Ordinariè tamen tale pactum lege positua prohibetur, & Pius V. in sua constitutione illud prohibuit, statuens vt venditor eodem pretio possit redimere, quo primùm vendidit. Idem sanxit Carolus V. non solum de censibus qui ab origine sua fuerunt redimibiles, sed etiam de omnibus irredimibilibus, exceptis censibus referuatiuis, & piorum locorum, qui antè fuerunt irredimibiles; vt patet ex ordinatione ipsius, facta Bruxellæ anno 1528. die 21. Februarij.

DVBITATIO VIII.

Vtrum licitum sit emere censum cum pacto vt venditor, quando voluerit redimere, teneatur redimere eadem moneta:

Verbi gratia, Si emptus sit 100. coronatis in specie, vt teneatur totidem in specie vel quanti tunc in specie valebunt, refundere?

Resp. & Dico Primò, Id quibusdam euentis esse licitum. Primò, Si certum erat, æstimationem 49
monete